

**ВСП «ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ»**

З В І Т

Назва практики	<u>Практична підготовка : виробнича практика</u>
Циклова комісія	<u>Економіки, управління та адміністрування</u>
Галузь знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>
Спеціальність	<u>051 Економіка</u>
Освітньо-професійна програма	<u>Економіка підприємства</u>
Прізвище, ім'я, по батькові здобувача	<u>Магеррамов Гаджибаба Магеррамович</u>
Курс, академічна група	<u>2 курс, група Е-23</u>

Харків, 2025

Календарний графік проходження виробничої практики

№ з/п	Назва робіт	Тижні проходження практики			Відмітки про виконання
		1	2	3	
1	Організаційно-економічна характеристика об'єкту практики	+			Виконано
2	Аналіз майнових ресурсів підприємства	+			Виконано
3	Економічна оцінка оборотності активів (матеріальних ресурсів) підприємства		+		Виконано
4	Аналіз основних засобів та їх використання		+		Виконано
5	Дослідження процесу формування витрат і прибутків			+	Виконано
6	Складання та захист звіту			+	Виконано

Керівник практики:

викладач циклової комісії Капіталіна ГУРОВА
(посада, ім'я, прізвище)

Зміст

1. Основна частина
2. Висновки
3. Список використаних джерел

1. Основна частина

Організаційно-економічна характеристика об'єкту практики.

Об'єктом дослідження є публічне акціонерне товариство "Українська залізниця", яке створено відповідно до Закону України "Про особливості утворення акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування" та постанови Кабінету Міністрів України від 25.06.2014 №200 на базі Укрзалізниці, підприємств та установ залізничного транспорту. Протягом другого півріччя 2014 та 2015 років в установленому законодавством порядку вжито заходи щодо реорганізації Укрзалізниці та підприємств, проведення інвентаризації та оцінки майна з метою визначення розміру статутного капіталу та інші заходи щодо утворення товариства і формування його статутного капіталу.

У структурі ПАТ "Укрзалізниця" створено 34 філії, з яких 6 регіональних – на базі майнових комплексів залізниць та 28 – функціональних (на базі майнових комплексів підприємств).

Середньоблікова кількість штатних працівників 276119 осіб. Облікова політика є елементом системи нормативного регулювання бухгалтерського обліку в ПАТ «Укрзалізниця». Закріплені в ній принципи та методи відповідно до принципу послідовності застосовуються постійно (із року в рік).

Основними видами діяльності ПАТ "Укрзалізниця" є перевезення вантажів, перевезення пасажирів та допоміжне виробництво. Слід відзначити, що обсяги перевезень на залізничному транспорті залежать від потреби в перевезеннях окремих родів вантажу народного господарства та відрізняються сезонністю. Найменший вантажообіг у першому кварталі пояснюється невеликим обсягом перевезень сипучих вантажів, навантаження яких ускладнюються в зимові місяці.

Вантажообіг зазвичай збільшується у другому кварталі за рахунок збільшення перевезень мінеральних добрив, а в третьому та четвертому за рахунок перевезень зерна, буряка та іншої сільськогосподарської продукції. Обсяги пасажирських перевезень досягають свого піку в літні місяці, оскільки завдяки сезону літніх відпусток саме тоді збільшується обсяг поїздок пасажирів на далекі відстані, доходи від їх транспортного обслуговування зростають. Таким чином, через сезонний характер, більше доходів як правило у другому півріччі.

Основними факторами, які можуть вплинути на діяльність залізниці, є загальний стан економічної кон'юнктури, політична нестабільність в країні, рівень ділової активності, ступінь економічної лібералізації, відкритість економіки для іноземних інвесторів, зайнятість населення, економічна політика держави, ризик зростання інфляції та інше.

Головною метою політики управління ризиками залізниці є своєчасне виявлення ризиків та прийняття подальших заходів з мінімізації негативного впливу на фінансові показники підприємства. ПАТ «Укрзалізниця» приділяє значну увагу зонам ризику і продовжує будувати інтегровану систему управління ризиками, що дозволяє кількісно визначати основні ризики і вибирати відповідні інструменти для управління ними.

Опис обраної політики щодо фінансування діяльності визначено Статутом, тобто майно товариства формується за рахунок:

- 1) майна, внесеного засновником до статутного капіталу товариства;
- 2) доходів, отриманих у результаті провадження господарської діяльності;
- 3) коштів, що надходять від майнових і немайнових прав, у тому числі від інтелектуальної власності, іншого майна;
- 4) дивідендів за акціями (часток, паїв), які належать товариству, крім дивідендів, які підлягають сплаті до державного бюджету, в установленому законодавством порядку;
- 5) майнових прав, в тому числі права постійного користування земельними ділянками, наданими для розміщення підприємств залізничного транспорту, та майна, закріпленого за товариством на праві господарського відання;
- 6) кредитів та позик;
- 7) капітальних вкладень;

8) іншого майна та майнових прав, набутих товариством на законних підставах;

9) інших надходжень, не заборонених законодавством.

Стратегією розвитку ПАТ "Укрзалізниця" на майбутні роки передбачено реалізацію ряду ініціатив для досягнення стратегічних цілей. Ключовою метою є підвищення фінансово-економічної стабільності за рахунок стійкого розвитку, росту дохідності і рентабельності бізнесу.

В рамках досягнення ключової цілі планується:

1.Формування вертикально-інтегрованої структури підприємства для покращення операційної ефективності із розділенням витрат та доходів за видами бізнесу. Планується утворення 5 бізнес-вертикалей: вантажні перевезення, пасажирські перевезення, послуги тяги, виробництво і сервіс та інфраструктура.

2.Виконання ряду заходів, направлених на усунення збиткових видів діяльності, зменшення рівня перехресного субсидування та збільшення доходів від основної діяльності:

3.Пріоритетне оновлення основних фондів за рахунок отримання додаткових коштів від оптимізації витрат видів бізнесу та підвищення рівня доходів

4.Побудова ефективного логістичного оператора та збільшення частки логістичних послуг у загальному портфелі компанії.

5.Побудова та розвиток ефективної системи корпоративного управління, яка ґрунтується на відкритості, прозорості і підзвітності. Перехід до цільового довгострокового планування із впровадженням системи ключових показників ефективності.

6.Підвищення рівня безпеки залізничної транспортної системи.

Аналіз майнових ресурсів підприємства можна розподілити на такі етапи:

1) вертикальний аналіз активів;

2) горизонтальний аналіз активів;

3) оцінка співвідношення темпів зростання активів, чистого доходу та чистого прибутку («золоте правило економіки»).

Результати горизонтального і вертикального аналізу доцільно представити за формою табл. 1.

Таблиця 1

Склад і структура активів на підприємстві

Найменування активу	Початок періоду		Кінець періоду		Відхилення	
	Сума, тис. грн.	%	Сума, тис. грн.	%	Сума, тис. грн.	%
Необоротні активи	251108547	94,1	249078750	94,2	-2030097	+0,1
Оборотні активи – всього	15743469	5,9	15365913	5,8	-377556	-0,1
У тому числі:						
запаси	6125854	38,9	8417920	54,8	+4584132	+15,9
дебіторська заборгованість	2965443	18,8	1294667	8,4	-1770776	-10,4
грошові кошти та поточні	6419746	40,8	5188988	33,8	-2493827	-7,0
фінансові інвестиції						
інші оборотні активи	232426	1,5	464338	3,0	+231912	+1,5
Разом	266852016	100	264444663	100	-2407353	–

Оптимальність нарощення активів підприємства визначається за допомогою порівняння темпів приросту активів (T_A) з темпами приросту чистого доходу ($T_{чд}$) та темпами приросту чистого прибутку ($T_{чп}$):

$$100\% < T_A < T_{чд} < T_{чп} \quad (1)$$

де $100\% < T_A$ показує, що підприємство нарощує економічний потенціал і масштаби своєї діяльності;

$T_A < T_{чд}$ свідчить про те, що виручка зростає швидше від економічного потенціалу. З цього можна зробити висновок про підвищення інтенсивності використання ресурсів на підприємстві;

$T_{чд} < T_{чп}$ означає, що прибуток зростає швидше від обсягів реалізації і сукупного капіталу внаслідок підвищення рівня рентабельності продажів.

Порівняння темпів росту оформимо в таблицю (табл. 2).

Таблиця 2

Темпи приросту активів та фінансових результатів підприємства

Показник, тис. грн	За звітний період, тис. грн	За попередній період, тис. грн	Темп росту, %
Чистий дохід (Ф. 2)	73938151	66570164	111,1
Активи (Ф. 1)	264444663	266852016	99,1
Чистий прибуток (Ф. 2)	114549	-7322041	приріст

В умовах інфляції доцільно розглянути також темпи зростання обсягу виробництва. Якщо темпи приросту чистого прибутку більші за темпи приросту активів, а темпи приросту обсягу менші, то підвищення ефективності використання активів відбулося тільки за рахунок зростання цін на продукцію.

Економічна оцінка оборотності активів (матеріальних ресурсів) підприємства знаходиться в безпосередній залежності від того, наскільки швидко кошти, вкладені в активи, перетворюються в реальні гроші. Ефективність управління активами (матеріальними ресурсами) характеризується такими загальними показниками:

- коефіцієнт оборотності (Turnover Ratio) – відношення чистого доходу до середньорічної вартості активів;
- тривалість одного обороту активів (Collection) – коефіцієнт оборотності, визначений у днях;
- коефіцієнт закріплення оборотних коштів (Fixation ratio) – обернений коефіцієнту оборотності.

До найбільш поширених коефіцієнтів оборотності відносяться:

- оборотність усіх активів;
- оборотність постійних (необоротних) активів;
- оборотність оборотних активів;
- оборотність робочого капіталу (табл. 3).

Таблиця 3

Показники оборотності активів

Показник	Алгоритм розрахунку	Джерела інформації	Характеристика
Оборотність усіх активів (K _{OA}), оборотів	Чистий дохід	Ф.2, Ф. 1	Скільки отримано чистого доходу на одиницю коштів, інвестованих в активи. Позитивним є зростання
	Середні активи		
Оборотність постійних активів (фондовіддача) (K _{опА}), оборотів	Чистий дохід	Ф.2, Ф. 1	Скільки чистого доходу припадає на одиницю постійних активів. Позитивним є зростання
	Середні постійні активи		
Оборотність робочого капіталу (K _{орК}), оборотів	Чистий дохід	Ф.2, Ф. 1	Скільки чистого доходу припадає на одиницю робочого капіталу. Позитивним є зростання
	Середній робочий капітал		
Оборотність оборотних активів (K _{ообА}), оборотів	Чистий дохід	Ф.2, Ф. 1	Скільки чистого доходу припадає на одиницю оборотних активів. Позитивним є зростання
	Середня величина оборотних активів		

За оцінками фахівців при ефективному управлінні фінансами підприємство може одержати економію на 50 % за рахунок ефективного управління запасами, на 40 % – за рахунок управління запасами готової продукції і дебіторською заборгованістю і на 10 % – за рахунок управління технологічним циклом.

Отже основними показниками оборотності активів є: оборотність запасів та оборотність дебіторської заборгованості (табл. 4).

Таблиця 4

Показники оборотності оборотних активів

Показник	Алгоритм розрахунку	Характеристика показника
Оборотність оборотних активів ($K_{\text{ОобА}}$), оборотів	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середня величина оборотних активів}}$	Скільки чистого доходу припадає на одиницю оборотних активів. Позитивним є зростання
Тривалість одного обороту оборотних засобів (ТО), днів	$360 / K_{\text{ОобА}}$	Період, протягом якого оборотні активи трансформуються в кошти. Позитивним є зменшення
Оборотність запасів ($K_{\text{Оз}}$), оборотів	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середні запаси або Собівартість реалізованої продукції}} \cdot \frac{1}{\text{Середні запаси}}$	Кількість оборотів коштів, інвестованих в запаси. Позитивним є зростання
Тривалість одного обороту запасів (ТЗ), днів	$360 / K_{\text{Оз}}$	Період, протягом якого запаси трансформуються в кошти. Позитивним є зменшення
Оборотність дебіторської заборгованості ($K_{\text{Од}}$), оборотів	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середня дебіторська заборгованість}}$	У скільки разів чистий дохід перевищує середню дебіторську заборгованість. Позитивним є зростання
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості (ТД), днів	$360 / K_{\text{Од}}$	Середній період погашення дебіторської заборгованості. Позитивним є зменшення

При визначенні оборотності запасів більше підходить у чисельнику ставити собівартість реалізації, оскільки ці показники зіставляються. За умови бурхливого зростання підприємства доцільно використовувати не середню суму запасів, а суму запасів на кінець періоду, оскільки запаси постійно зростають для забезпечення зростання обсягів реалізації.

Результати розрахунків занесемо в табл. 5.

Таблиця 5

Результати розрахунків показників оборотності

Показники	Початок періоду	Кінець періоду	Відхилення
Оборотність усіх активів ($K_{\text{ОА}}$), оборотів	$66570164/266852016=0,249$	$73938151/264444663=0,280$	+0,031
Оборотність постійних активів (фондовіддача) ($K_{\text{ОПА}}$), оборотів	$66570164/251108547=0,265$	$73938151/249078750=0,297$	+0,033
Оборотність оборотних активів ($K_{\text{ОобА}}$), оборотів	$66570164/15743469=4,228$	$73938151/15365913=4,812$	+0,584
Тривалість одного обороту оборотних активів (ТО), днів	$360/4,228=85,147$	$360/4,812=74,813$	-10,334
Оборотність запасів ($K_{\text{Оз}}$), оборотів	$66570164/12251708=5,434$	$73938151/16835840=4,392$	-1,042
Тривалість одного обороту запасів (ТЗ), днів	$360/5,434=66,25$	$360/4,392=81,967$	+15,717
Оборотність дебіторської заборгованості ($K_{\text{Од}}$), оборотів	$66570164/2965443=22,449$	$73938151/1194667=61,89$	+39,441
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості (ТД), днів	$360/22,449=16,036$	$360/61,89=5,817$	-10,219

Аналіз основних засобів та їх використання розпочинають з економічної оцінки забезпеченості підприємства основними засобами за загальним обсягом, складом та структурою. Для цього потрібно спочатку обчислити структуру основних виробничих засобів підприємства на початок та кінець періоду (питому вагу кожної складової), після чого визначити зміни, що відбулися в складі та структурі основних засобів. Результати розрахунків аналізу динаміки основних засобів за загальним обсягом, складом та структурою доцільно занести у таблицю (табл. 6).

Таблиця 6

Результати розрахунків оцінки забезпеченості підприємства основними засобами

Найменування основних засобів	Наявність основних засобів на початок періоду		Наявність основних засобів на кінець періоду		Абсолютний приріст за		Темп росту, у % за	
	сума, тис. грн.	частка, %	сума, тис. грн.	частка, %	складом	структурою	складом	структурою
Будівлі та споруди	61736280+2084457 =63820737	25,7	55922690+2223695 =58146385	24,7	-5674352	-1,0	91,1	96,0
Машини та обладнання	12699236+18461= 12717697	5,1	10615878+15448= 10631326	4,5	-2086371	-0,6	83,6	88,2
Транспортні засоби	45428713+52060= 45480773	18,3	43940657+50530= 43991187	18,7	-1489586	+0,4	96,7	102,0
Земельні ділянки	45647046	18,4	45640553	19,4	-6493	+1,0	99,99	105,2
Інші основні засоби	79072214+1283568 =80355782	32,5	76261403+1071008 =77332411	32,7	-3071	+0,2	96,2	100,9
Разом	248022035	100	235741862	100	-12280173	-	95,0	-

Інформація по основних засобах виробничого і невиробничого призначення ПАТ «Укрзалізниця» зазначена в звітності за МСФЗ. На балансі Товариства знаходяться будівлі, споруди, машини та обладнання, які використовуються для основних видів діяльності згідно з статутом Товариства. Крім цього Товариство наділено основними засобами на праві господарського відання, які не входять до статутного капіталу. Вартість основних засобів Товариства актуалізована за результатами оцінки, проведеної зовнішнім незалежним оцінювачем. Ступінь зносу основних засобів станом на кінець звітного періоду становить 53,7%. Термін експлуатації основних засобів за групами: Будівлі, споруди та інфраструктура 9-80 років, Земляне полотно та верхня будова колії 6-83 років, Локомотиви 5-32 років, Вагони 5-45 років, Машини, обладнання, інструменти та інші основні засоби 3-30 років, Транспортні засоби 3-18 років.

Розрахувати показники технічного стану основних засобів можна за наступними формулами:

Коефіцієнт зносу основних засобів – характеризує зношеність основних засобів.

$$K_z = Z * 100 / ПВ, \quad (2)$$

де Z – сума зносу основних засобів;

ПВ – первісна вартість основних засобів.

Коефіцієнт придатності основних засобів – виявляє, яку частку складає їх залишкова вартість від первісної вартості.

$$K_p = (ПВ - Z) * 100 / ПВ. \quad (3)$$

Коефіцієнти фізичного зносу основних засобів та коефіцієнти придатності обчислюються на початок та кінець періоду і порівнюються між собою.

З'ясувати яка модель обліку основних засобів і який метод їхньої амортизації застосовується на підприємстві.

Наступним етапом економічного дослідження основних засобів є розрахунок показників ефективності використання основних засобів:

Фондовіддача (Фв) – показник, що відображає ефективність використання основних засобів і характеризує скільки гривень реалізованої продукції приходить на 1 гривню вкладених основних засобів.

$$\Phi_{\text{в}} = \text{ЧД} / \text{ОЗ}, \quad (4)$$

де ЧД – сума чистого доходу від реалізації продукції;

ОЗ – середня вартість основних засобів за залишковою вартістю.

Фондомісткість (Фм) – показник потреби основних засобів для забезпечення виконання одиниці обсягу роботи. Характеризує, скільки грн. основних засобів припадає на кожну гривню чистого доходу підприємства.

$$\Phi_{\text{м}} = \text{ОЗ} / \text{ЧД}. \quad (5)$$

Результати розрахунків показників доцільно занести у таблицю (табл. 7).

Таблиця 7

Результати розрахунків показників технічного стану та ефективності використання основних засобів

Показники	Початок періоду	Кінець періоду	Відхилення
Коефіцієнт зносу основних засобів (Кз), %	447291767/643539578*100= 69,505	264767637/447634905*100 =59,148	-10,357
Коефіцієнт придатності основних засобів, (Кп), %	196247811/643539578*100= 30,495	182867268/447634905*100 =40,852	+10,357
Фондовіддача (Фв)	66570164/196247811=0,339	73938151/182867268=0,404	+0,065
Фондомісткість (Фм)	196247811/66570164=2,948	182867268/73938151=2,473	-0,475

Дослідження процесу формування витрат і прибутків проводиться методом порівняння фактичних даних за звітний період з фактичними даними за попередній період на основі Форми № 2 «Звіту про фінансові результати підприємства».

Завдання аналізу:

- оцінити темпи зростання прибутку у цілому та окремих її складових;
- виявити фактори, що впливають на зміни прибутку та визначити рівень їх впливу;
- оцінити рівень рентабельності підприємства;
- виявити резерви збільшення прибутку.

Результати розрахунків аналізу фінансових результатів наведені в таблиці 8.

Основні завдання аналізу (оцінки) рентабельності:

- оцінити ефективність діяльності підприємства на поточний момент;
- виявити зміни рентабельності протягом певного періоду;
- визначити резерви зростання рентабельності.

Факторний аналіз фінансових результатів

Показники	Попередній (базисний) рік	Звітний рік	Зміни	Темп росту
1. Виручка від реалізації продукції без врахування ПДВ, акцизного збору та інших вирахунків із доходів	66570164	73938151	+7367987	111,1
2. Собівартість реалізованої продукції	63696856	67346681	+3649825	105,7
3. Адміністративні витрати	863067	1238058	+374991	143,5
4. Витрати на збут	126435	170467	+44032	134,8
5. Інші операційні доходи	843119	2350232	+1507113	278,8
6. Інші операційні витрати	5472693	3275064	-2197629	59,8
7. Фінансовий результат від операційної діяльності	-2745768	4258113	+7003881	-
8. Дохід від участі в капіталі	0	14	+14	-
9. Інші фінансові доходи	364282	554799	+190517	152,3
10. Інші доходи	397772	100221	-287551	25,2
11. Фінансові витрати	4798139	3810903	-987236	79,4
12. Втрати від участі в капіталі	13597	166794	+153197	1226,6
13. Інші витрати	320299	163357	-156942	51,0
14. Фінансовий результат до оподаткування	-7115749	772093	+7887842	-
15. Податок на прибуток	206292	657544	+451252	318,7
16. Чистий прибуток	-7322041	114549	+7436590	-

Основними джерелами інформації для проведення аналізу рентабельності є "Баланс" (ф. 1), "Звіт про фінансові результати" (ф. 2), "Звіт про рух грошових коштів" (ф. 3), "Звіт про власний капітал" (ф. 4), "Примітки до звітності" (ф. 5), статистична звітність та деякі інші форми фінансової звітності підприємства.

До основних показників рентабельності відносять (табл.9):

- рентабельність активів;
- рентабельність виробництва;
- рентабельність власних коштів;
- рентабельність вкладень (інвестицій);
- рентабельність основної діяльності;
- рентабельність продукції.

Таблиця 9

Розрахунок показників рентабельності

(у %)

Показники	Початок періоду		Кінець періоду		Відхилення
	Порядок розрахунку	Результат	Порядок розрахунку	Результат	
1. Рентабельність активів	-322041/266852016	-0,121	114549/264444663	0,043	+0,164
2. Рентабельність виробництва	-7115749/ (196247811+12251708)	-3,413	772093/ (182867268+16835840)	0,387	+3,80
3. Рентабельність власного капіталу	-7322041 /210813119	-3,473	114549/210776978	0,054	+3,527
4. Рентабельність вкладень (інвестицій)	-7115749/ (210813119+26850266)	-2,994	772093/ (210776978+29984314)	0,321	+3,315
5. Рентабельність діяльності	-7322041/66570164	-10,999	114549/73938151	0,155	+11,154

6. Рентабельність продукції	-2745768 / (63696856+126435)	-4,302	4258113/ (67346681+170467)	6,307	+10,609
-----------------------------	---------------------------------	--------	-------------------------------	-------	---------

Визначення резервів збільшення прибутку базується на науково обґрунтованій методиці розробки заходів з їх мобілізації.

У процесі виявлення резервів виділяють три етапи:

- 1) аналітичний – на цьому етапі виявляють і кількісно оцінюють резерви;
- 2) організаційний – тут розробляють комплекс інженерно-технічних, організаційних, економічних і соціальних заходів, які повинні забезпечити використання виявлених резервів;
- 3) функціональний – коли практично реалізують заходи і контролюють їх виконання.

Резерви збільшення прибутку є можливими:

- за рахунок збільшення обсягу випуску продукції (робіт, послуг);
- за рахунок зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції;
- за рахунок економії і раціонального використання коштів на оплату праці робітників та службовців;
- за рахунок запровадження досягнень науково-технічного прогресу, в результаті чого зростає продуктивність праці.

2. Висновки

Аналіз складу та структури майнових ресурсів ПАТ "Укрзалізниця" (табл. 1) свідчить зменшення його майнових ресурсів. Загальна вартість активів знизилася протягом звітного періоду на 2407353 тис. грн. Відбулося це в першу чергу за рахунок необоротних активів, їх сума зменшилася на 2030097 тис. грн. Вартість оборотних активів також стала менше на 377556 тис. грн. Серед оборотних активів зменшилася сума дебіторської заборгованості (на 1770776 тис. грн.) і грошових активів (на 2493827 тис. грн.). Величина інших оборотних активів збільшилася (на 231912 тис. грн.). Також зросла величина запасів компанії (на 4584132 тис. грн.).

Розглядаючи структуру майнових ресурсів підприємства, ми звернули увагу на високу частку необоротних активів (94,1%). Протягом звітного періоду вона ще підвищилася на 0,1%-их пункти і на кінець року складала 94,2%. Відповідно зменшилася питома вага оборотних активів компанії (до 5,8%), тобто підприємство вкладає дуже мало коштів в свою поточну діяльність. Розглядаючи структуру оборотних активів, слід відмітити зменшення питомої ваги дебіторської заборгованості (на 10,4%-их пункти) і збільшення на 15,9%-их пункти частки запасів.

В цілому аналіз майнових ресурсів показав скорочення діяльності ПАТ "Укрзалізниця" за рахунок його необоротних активів. Зменшення як суми, так і частки дебіторської заборгованості свідчить про те, що з підприємством краще стали розраховуватися дебітори, що оцінюється позитивно.

Порівняння темпів росту активів (99,1%) з темпами росту чистого доходу (111,1%), яке наведене у табл. 2, свідчить про те, що підприємство нарощує масштаби своєї діяльності. Проте ми спостерігаємо незначне зменшення активів товариства (на 0,9%), що є негативним моментом в його діяльності. Слід зазначити, що в попередньому році товариство отримало негативний кінцевий фінансовий результат в розмірі 7322041 тис. грн., а в звітному році - чистий прибуток - 114549 тис. грн.

Економічна оцінка оборотності активів (матеріальних ресурсів) підприємства знаходиться в безпосередній залежності від того, наскільки швидко кошти, вкладені в активи, перетворюються в реальні гроші. Проведена нами в таблиці 5 оцінка ефективності управління активами (матеріальними ресурсами) показала зниження оборотності запасів підприємства. Про це свідчить зменшення коефіцієнту їх оборотності та збільшення тривалості їх обороту.

Усі інші види активів товариства у звітному періоді стали обертатися швидше, що говорить про підвищення ефективності використання його майна. Привертають до себе увагу високі показники оборотності дебіторської заборгованості (майже 22,5 обороти на початок періоду і 61,89 оберти - на кінець). В цілому можна зробити висновок про достатню ефективність використання підприємством окремих видів його оборотних активів в звітному періоді. Але треба звернути увагу на тенденцію уповільнення оборотності запасів досліджуваного підприємства.

Аналіз основних засобів та їх використання розпочинають з економічної оцінки забезпеченості підприємства основними засобами за загальним обсягом, складом та структурою. Результати розрахунків аналізу динаміки основних засобів за загальним обсягом, складом та структурою досліджуваного нами підприємства (табл. 6) свідчать про зменшення їх загальної вартості на 12280173 тис. грн., що у відносному значенні становить 5%. Відбулося це за рахунок усіх видів основних засобів. Найсильніше зменшилася вартість машин та обладнання (на 2086371 тис. грн. або 16,4%). Зміни в структурі основних засобів товариства були несуттєві.

Інформація по основних засобах виробничого і невиробничого призначення ПАТ «Укрзалізниця» зазначена в звітності за МСФЗ. На балансі Товариства знаходяться будівлі, споруди, машини та обладнання, які використовуються для основних видів діяльності згідно з статутом Товариства. Крім цього Товариство наділено основними засобами на праві господарського відання, які не входять до статутного капіталу. Вартість основних засобів

Товариства актуалізована за результатами оцінки, проведеної зовнішнім незалежним оцінювачем. Ступінь зносу основних засобів станом на кінець звітної періоду становить 53,7%. Термін експлуатації основних засобів за групами: Будівлі, споруди та інфраструктура 9-80 років, Земляне полотно та верхня будова колії 6-83 років, Локомотиви 5-32 років, Вагони 5-45 років, Машини, обладнання, інструменти та інші основні засоби 3-30 років, Транспортні засоби 3-18 років.

Розрахунки показників технічного стану основних засобів ПАТ «Укрзалізниця» (табл. 7) свідчать, що ступінь зносу основних засобів на початок року становила 69,505%. Це дуже високий показник і свідчить про сильну зношеність основних засобів підприємства. На кінець періоду він зменшився більш, ніж на 10 %-их пунктів і склав 59,148%. Відповідно зросла ступінь придатності основних засобів досліджуваного товариства.

Фондовіддача основних засобів на початок періоду становила 0,339. Це означає, з кожної 1 грн. вкладених основних засобів товариство отримувало майже 0,339 грн. чистого доходу, що є невисоким показником. На кінець періоду цей показник незначно зріс (до 0,404). Це говорить про недостатню ефективність використання основних засобів ПАТ «Укрзалізниця».

Дослідження процесу формування доходів і фінансових результатів діяльності ПАТ «Укрзалізниця» (табл. 8) показало збільшення протягом досліджуваного періоду виручки від реалізації продукції на 11,1%, що в абсолютному вираженні становить 7367987 тис. грн. Собівартість реалізованої продукції також збільшилася, але меншими темпами (на 5,7% або 3649825 тис. грн. Зросли також суми адміністративних витрат і витрат на збут (відповідно, на 43,5% та 34,8%).

Привертає до себе увагу збільшення майже у 3 рази розміру інших операційних доходів і зменшення майже вдвічі (на 40%) інших операційних витрат. Завдяки цим змінам підприємство із збиткового (в попередньому році) стало прибутковим (у звітному році). Це стосується не тільки фінансового результату від операційної діяльності, але й фінансового результату від усіх видів діяльності підприємства і його чистого прибутку. Проте слід звернути увагу на значні втрати товариства у звітному році від участі в капіталі, які збільшилися в порівнянні з попереднім періодом на 153197 тис. грн. У відносному вираженні це більше, ніж у 12 разів. А також зменшення інших доходів товариства на 287551 тис. грн. (приблизно на 3/4 частини). Слід виявити причини такого становища і ліквідувати їх. Це дасть можливість підвищити чистий прибуток підприємства.

Розрахунок показників рентабельності свідчить про те, що в минулому році підприємство було нерентабельним (усі показники рентабельності були від'ємні). Протягом звітної року ефективність діяльності підприємства зросла, що зробило його прибутковим. Про це свідчить збільшення абсолютно усіх показників рентабельності ПАТ «Укрзалізниця» (табл. 9). Особливо слід відмітити зріст більше, ніж на 10% показника рентабельності продукції.

Узагальнюючи результати проведеного аналізу ПАТ «Укрзалізниця», можна стверджувати про зменшення величини його майнових ресурсів за рахунок необоротних активів. Проведена оцінка ефективності управління активами показала достатню ефективність використання підприємством окремих видів його оборотних активів в звітному періоді. Але треба звернути увагу на тенденцію зниження оборотності запасів підприємства. Аналіз основних засобів свідчить про зменшення їх загальної суми і невисоку ефективність використання, на що також треба звернути увагу.

Позитивним моментом є те, що підприємство із збиткового (в попередньому році) стало прибутковим (у звітному році). Це стосується не тільки фінансового результату від операційної діяльності, але й фінансового результату від усіх видів діяльності підприємства і його чистого прибутку. Але потрібно й надалі працювати над підвищенням рентабельності досліджуваного підприємства.

3. Список використаних джерел

1. Річна фінансова звітність Публічного акціонерного товариства «Одеський припортовий завод». URL: <https://smida.gov.ua/db/participant/00206539>
2. Господарський кодекс України : Закон України. Редакція від 19.08.2022 р. № 436 - IV. Ст. 139. URL: <http://surl.li/jqzs>
3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ МФУ від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення: 10.08.2021. URL: <http://surl.li/slib>
4. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : наказ МФУ від 29.11.1999 р. № 290. Дата оновлення: 29.09.2020. URL: <http://surl.li/qzgh>
5. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ МФУ від 20.10.1999 р. № 246. Дата оновлення: 07.10.2022. URL: <http://surl.li/sbpf>
6. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ МФУ від 27.04.2000 р. № 92. Дата оновлення: 29.07.2022. URL: <http://surl.li/sigi>
7. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ МФУ від 31.12.1999 р. № 318. Дата оновлення: 29.09.2020. URL: <http://surl.li/avvkm>
8. Лисак О. І., Андрєєва Л. О., Болтянська Л. О. Економіка підприємства : навчальний посібник. Мелітополь, 2020. 272 с. (с. 151-190) URL: <http://surl.li/hooyg>
9. Петренко К. В., Скоробагатова Н. Є. Економіка і організація виробництва : навчальний посібник. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 177 с. (С. 15-25) URL: <http://surl.li/hnyds>